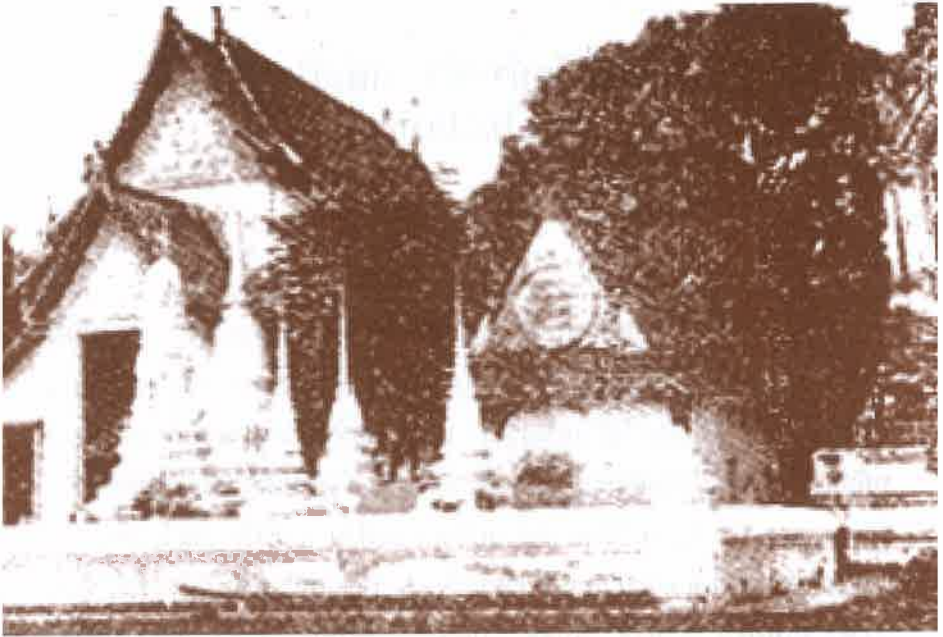

ประวัติวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ
โดย โผล่สีโต ธิกุล

ประวัติวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ โดย โหมสโตะ ภิกขุ

วัดปากน้ำนี้มีบุคคลเป็นส่วนมากสนใจใคร่ทราบประวัติว่า ใครเป็นผู้สร้าง เพราะหลักฐานเดิมมิได้ปรากฏ ได้พยายามค้นหากันมานานแล้ว เพื่อจะได้ให้ทราบกันไว้เป็นอนุสรณ์ แต่หาสมดังปรารถนาไม่ คงได้พบหลักฐานในคำ อธิบายตำนาน พระอารามหลวง ของสมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ปรากฏว่า “วัดปากน้ำอยู่ริมคลองด่าน (ธนบุรี) เป็นวัดหลวงแต่โบราณ รัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิสังขรณ์” ดังนี้ ข้อความเพียงนี้ ดูก็ยังไม่เพียงพอกับความปรารถนาของผู้อ่านไม่ และใคร่ทราบละเอียดกว่าข้างไปกว่านี้อีก เป็นอันว่า ยังมีได้พบเห็นประวัติที่แสดงไว้ละเอียดและหลักฐานที่พิศดารมากกว่าที่กล่าวนี้มาแสดงได้

คำที่ว่า เป็นวัดหลวงแต่โบราณ ไม่ปรากฏว่า สมเด็จพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใดได้ทรงปฏิสังขรณ์ หรือผู้ใดสร้างแล้วทูลเกล้าฯ ถวายไว้เป็นพระอารามหลวงในทำเนียบพระอารามหลวงแต่อย่างใด พิจารณาตามตำนาน พระอารามหลวง คำที่เรียกว่า พระอารามหลวงนั้น หมายความว่า เป็นวัดของสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินทรงสถาปนาขึ้น ถ้าเป็นของผู้อื่นสร้าง เรียกว่า อารามราษฎร์ แต่คนทั้งหลายมักเรียกกันตามสะดวกปากว่า วัดหลวง, วัดราษฎร์ ดังนี้ พระอารามหลวงครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี มีนามปรากฏอยู่ในทำเนียบสมณศักดิ์ของเก่า สังเกตดูเป็นวัดซึ่งสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใดพระองค์หนึ่งได้ทรงสร้าง หรือทรงบูรณปฏิสังขรณ์แทบทั้งนั้น แต่พระ

อารามหลวงในชั้นกรุงรัตนโกสินทร์นี้ ในตำนานกล่าวว่า เป็นวัดของเจ้านาย และขุนนางสร้าง แล้วถวายเป็นวัดหลวงก็หลายวัด ความข้อนี้มีเรื่องราว ปรากฏมาว่า เมื่อสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นเป็นราชธานีแล้ว ความมุ่งหมาย จะทำนุบำรุงให้เหมือนครั้งกรุงศรีอยุธยาราชธานีเดิม ด้วยนับถือกันว่า ครั้ง กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีเป็นสมัยที่รุ่งเรือง เรียกกันว่า **“รัฐบาลเมืองดี”** รัฐบาลว่าที่สร้างขึ้นในกรุงรัตนโกสินทร์นี้ ก็มักถ่ายแบบมาจากกรุงศรีอยุธยา แต่พระอารามหลวงในชั้นรัชกาลที่ ๑ ที่ ๒ ยังมีน้อย ถึงรัชกาลที่ ๓ พระบาท สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริว่า พระอารามหลวงในกรุงเทพฯ นี้ยังมีน้อยกว่าครั้งกรุงเก่ามากไม่พอแก่ตำแหน่งพระราชาคณะในทำเนียบ จึงทรงสร้างพระอารามขึ้นใหม่บ้าง ทรงชักชวนอุททมนเจ้านายและ ขุนนาง ที่มีกำลังให้สร้างบ้าง ถ้าวัดของใครสร้างงดงามดี ก็ทรงรับเป็นพระอารามหลวง เพื่อให้เป็นเกียรติยศแก่ผู้สร้างหรือผู้บูรณะปฏิสังขรณ์วัดนั้นๆ ความนิยมการ สร้างวัดก็เกิดขึ้น แต่เมื่อถึงรัชกาลที่ ๔ และรัชกาลที่ ๕ ต่อมา ทรงพระราช

ตำราว่า วัดที่ได้สร้างขึ้นมีมากพออยู่แล้ว ก็มีใครจะได้ทรงรับวัดที่ผู้อื่นสร้างเป็นอารามหลวงตั้งแต่ก่อน ดังนี้

เฉพาะวัดปากน้ำนี้ ปรากฏในตำนานพระอารามหลวง ยกไว้ในอันดับพระอารามหลวงชั้นตรีชนิดสามัญ หาใช่เป็นพระอารามหลวงชั้นสูง เช่นชั้นราชวรวิหาร หรือวรวินิจฉัย อีกนัยหนึ่ง มีเสียงกล่าวกันว่า เมื่อสมัยรัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิสังขรณ์ เรียกกันว่า “**วัดสนกสวนสวรรค์**” แต่ค้นหาหลักฐานไม่พบ ครั้นต่อมารัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขุดคลองด่านซึ่งอยู่ติดต่อกับวัดปากน้ำ เมื่อถึงรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างประตูกันน้ำ แล้วพระราชทานนามประตูน้ำนั้นว่า “ประตูน้ำคลองด่านภาษีเจริญ” ราษฎรพากันเรียกวัดปากน้ำนี้เป็นชื่อ **วัดปากน้ำคลองด่าน** แต่ส่วนใหญ่เรียกชื่อว่า **วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ** และใช้ชื่อนี้มาจนทุกวันนี้

การเขียนเรื่องนี้ ย่อมมีความปรารถนาที่จักแสวงหาต้นฉบับอันเป็นหลักฐานให้มีข้อความละเอียดยิ่งกว่าที่กล่าวแล้วนั้น ว่าพระอารามหลวงนี้ได้ทรงสร้างโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินรัชกาลใด หรือผู้ใดเป็นผู้สร้างแล้วทูลเกล้าฯ ถวายทรงรับไว้เป็นพระอารามหลวง ดังปรากฏในตำนานพระอารามหลวง ค้นหาต้นฉบับอันเป็นหลักฐานพิศดารยังไม่พบ จึงขอยุติไว้เพียงเท่าที่กล่าวมานี้

อนึ่ง วัดปากน้ำ เป็นอารามหลวงชั้นสามัญ และเป็นอาวาสที่มีอาณาเขตไม่ใหญ่โต ในพรรษา พ.ศ.๒๔๙๗ มีพระภิกษุสงฆ์ ๒๒๕ รูป สามเณร ๒๐๒ รูป จำพรรษาอยู่ เมื่อจะอนุমানการเปรียบเทียบกับพระอารามหลวงในจังหวัดธนบุรีด้วยกัน ก็เป็นที่น่าเลื่อมใสศรัทธาซึ่งเป็นวัดที่มีผู้นิยมมาก พุทธศาสนิกชนทั้งหลาย โดยทั่วไปเกิดปสาทะศรัทธาไปอุปสมบทและบรรพชาตลอดถึงการทำบุญบริจาคทานแก่พระสงฆ์สามเณรเป็นนิจนิรันดร์ วัดนี้มี

วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ปัจจุบัน

ภิกษุสามเณรรวมเป็นจำนวนถึง ๔๒๗ รูป ซึ่งแสดงให้เห็นได้ในด้านความเจริญและความก้าวหน้าวัดหนึ่งในการพระพุทธศาสนาในประเทศไทย

การศึกษามีทั้งด้านคันถธุระและวิปัสสนาธุระ มีโรงเรียนปริยัติธรรมอันสง่างาม เป็นตลาดวิชาสำหรับพระภิกษุสามเณรในวัดและนอกวัดปีหนึ่งๆ มิใช่น้อย มีที่พำนักสำหรับอุบาสิกาสู้ใคร่จะแสวงหาความสงบ ด้วยการถือบวชบำเพ็ญภาวนาเป็นเอกเทศ มีกฎที่พิถีพิถันมากมายจนแทบจะหาลานวัดไม่พบ มีโรงครัวใหญ่จัดอาหารบิณฑบาตตลอดเวลา โดยพระภิกษุสงฆ์ไม่ต้องออกบิณฑบาตในตอนเช้า

อนึ่ง วัดปากน้ำเป็นศูนย์การศึกษาวิชาพระพุทธศาสนา โดยได้รับความอนุเคราะห์จาก สำนักเรียนตลอดมา เมื่อถึงสมัยสอบนักธรรมและธรรมศึกษา วัดปากน้ำจึงได้รับจัดเป็นสนามหลวงอันเป็นสถานที่สอบทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต

วัดปากน้ำโดยอาณาเขต เป็นพระอารามหลวงที่เล็กที่สุด แต่โดย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จพระราชดำเนิน
ทอดผ้าพระกฐิน ณ วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ธนบุรี
๓ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๑๒

กิจกรรมของวัดนับว่า เป็นวัดที่มีความเจริญทางด้านวิชาการเผยแพร่ธรรมะมากที่สุดวัดหนึ่ง

เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าหัว รัชกาลที่ ๙ ได้ทรงเสด็จทอดผ้าพระกฐิน ณ วัดปากน้ำ ธารบุรี

อันยังความปิติยินดีให้เกิดแก่บรรดาสาธุชนทั้งหลาย ที่ได้พระกรุณาโปรดเกล้า เสด็จทอดผ้าพระกฐินในครั้งนั้น นับเป็นครั้งแรกของวัดที่องค์ประมุขของประเทศทรงเสด็จด้วยพระองค์เอง

ปัจจุบันท่านผู้สนใจสามารถเดินทางไปวัดปากน้ำได้ ๒ ทาง คือ ทางรถ และทางเรือ ดังนี้

ทางรถ - รถเมล์โดยสารที่วิ่งถึง คือ สาย ๔,๙,๖๖,๘๘ เป็นต้น

ทางเรือ - เรือหางยาว ธงสีเขียว (ปากคลองตลาด - บางแกว)

ธงสีเหลือง (สะพานพุทธ - บางแกว)

ธงชาติ (สะพานพุทธ - วัดไทร)

